

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 16CoPr/8/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117201500
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Majerský
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2024:8117201500.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Majerského a sudkýň JUDr. Ivany Štíftovej a Mgr. Daniely Drnákovéj, v spore žalobcov: X/ R.. M. N., I.. XX.X.XXXX, N. XX, X/ Z.. V. Z., I.. XX.X.XXXX, M. XXXX/XB, K., zastúpených: Marják, Ferenci & Partners s.r.o., Tajovského 17, Košice, IČO: 50 164 988, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Kutuzova 8, Bratislava, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 17Cpr/5/2018-393, zo dňa 14.1.2022, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žalovanej priznáva proti žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobou zo dňa 28.1.2017 sa žalobca 1/ domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu sumy 139,82 eura ako náhradu škody a sumu 10.000 eur, ako náhradu nemajetkovej ujmy; a žalobca 2/ domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť mu zaplatiť sumu 139,82 eura, ako náhradu škody a sumu 10.000 eur, ako náhradu nemajetkovej ujmy. V rámci skutkových tvrdení odôvodňujúcich žalobný návrh (§ 150 C. s. p. uviedli, že dňa 5.9.2014 im boli na ich útvare Skupina ošetrovania rádiového a rádiotechnického vybavenia, Letka LPZS a výcviku, Bojové jednotky, Vrtuľníkové krídlo Prešov, Vzdušné sily, Ozbrojené sily Slovenskej republiky doručené personálne rozkazy. Konkrétne žalobcovi 1/ Personálny rozkaz Riaditeľa Personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky č. 7486, zo dňa 13.8.2014 a žalovanému 2/ Personálny rozkaz Personálneho útvaru Ozbrojených síl Slovenskej republiky č. XXXX, zo dňa 14.8.2014, ktorými boli prepustení zo služobného pomeru profesionálnych vojakov. Proti týmto personálnym rozkazom podali v zákonom stanovenej lehote podľa § 54 Správneho poriadku odvolania, v ktorých poukázali na to, že personálny úrad pochybil, nesprávne vec právne posúdil a tak dospel k nesprávnemu rozhodnutiu, ktoré je nezákonné. Na základe uvedeného bolo dňa 13.10.2014, rozhodnutiami riaditeľa personálneho úradu, odvolaniam žalobcov vyhovieť a personálne rozkazy boli ako individuálne správne akty zrušené ako nezákonné, pričom zároveň bolo rozhodnuté o tom, že služobné pomery žalobcov ako vojakov aj naďalej trvajú. Žalobcovia tvrdili, že im vzniklo právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím na tom právnom základe, že personálne rozkazy boli ako individuálne správne akty podľa správneho poriadku zrušené ako nezákonné. V tejto súvislosti poukázali na to, že aj napriek tomu, že rozhodnutia, ktorými boli napadnuté personálne rozkazy zrušené, neobsahujú vo svojom texte pojednanie o nezákonnosti personálnych rozkazov, keďže neobsahovali takmer žiadne odôvodnenie.

Mali však za to, že nezákonnosť rozhodnutia je daná, pokiaľ je rozhodnutie v rozpore s právnym poriadkom. Poukázali pritom na analógiu légis a poukázali na § 182 ods. 1 písm. e) a § 191 ods. 1 Správneho súdneho poriadku. Považovali za nepredstaviteľné, aby bol individuálny správny akt zrušený a zároveň zákonný. Podotkli, že predmetné personálne rozkazy nenadobudli právoplatnosť, keďže boli napadnuté riadnym opravným prostriedkom, avšak boli predbežne vykonateľné, a preto nastali právne účinky voči nim; teda skutočnosť, že nenadobudli právoplatnosť je právne irelevantná. Zastávali názor, že konanie o služobnom pomere je konaním podľa Správneho poriadku a ide o mocenské rozhodovanie orgánov verejnej moci, za ktoré je zodpovedný štát, a teda sa nejednalo o zodpovednosť zamestnávateľa voči zamestnancovi. Vo vzťahu k výške uplatnenej škody uviedli, že im každému patrí náhrada účelne vynaložených nákladov na právnu pomoc, ktoré vynaložili v rámci prejednávanych prípadov zrušenia personálnych rozkazov, konkrétne náhrada nákladov za dva úkony právnej služby po 91,87 eura vrátane režijných paušálov po 8,04 eura. Žalobcovi 1/ bola za poskytnutie právnych služieb vystavená faktúra č. X/XXXX, zo dňa 16.9.2014 na sumu 250,56 eura, ktorú uhradil bezhotovostne a žalobcovi 2/ zase faktúra č. X/XXXX, zo dňa 16.9.2014 na sumu 250,56 eura, ktorú taktiež uhradil bezhotovostne. Žalobcovia mali zároveň zato, že boli naplnené predpoklady pre priznanie nároku na náhradu spôsobenej nemajetkovej ujmy, keďže prepustenie zo služobných pomerov predstavovalo pre nich výrazný zásah nielen z pohľadu ich majetkovej sféry, kedy sa zo dňa na deň ocitli bez akéhokoľvek príjmu, ale taktiež výrazným spôsobom zasiahlo do cti a sociálneho postavenia žalobcov. Žalobca 1/ v rozhodnom období žil v spoločnej domácnosti s manželkou a svojou mamou, ktorá bola odkázaná na ich pomoc, pričom jeho manželka pracovala za minimálnu mzdu, takže výpadok jeho príjmu predstavoval značný zásah do ich rodinného rozpočtu. Žalobca 1/ bol postavený do situácie, kedy nebol schopný zabezpečiť dostatočnú sumu finančných prostriedkov pre obživu svojich rodinných príslušníkov, s ktorými žil v spoločnej domácnosti, čo viedlo aj k častejším hádkam s členmi rodiny. Žalobca 2/ zase žil v spoločnej domácnosti s manželkou a maloletým dieťaťom, pričom manželka v rozhodnom období nepracovala, bola na rodičovskej dovolenke, počas ktorej poberala len rodičovský príspevok. Počas rozhodného obdobia boli žalobcovia terčom posmeškov a žartov spojených so svojim odchodom zo služobného pomeru. Zdôraznili, že žalobca 1/ slúžil vlasti 18 rokov a žalobca 2/ slúžil 19 rokov. Po návrate do služby došlo k výraznému zníženiu vážnosti ich osôb v rámci pracovného kolektívu, pričom aj uvedený fakt mal za následok ich dobrovoľný odchod zo služobného pomeru. Žalobcovia v rámci uplatnenej nemajetkovej ujmy po 10.000 eur uviedli, že vydaním nezákonných personálnych rozkazov stratili zo dňa na deň svoje služobné miesto a príjem; boli nútení vynaložiť finančné prostriedky na advokáta; bolo im spôsobené utŕhanie na cti, ich sociálne a rodinné vzťahy boli vážne narušené, pričom zrušením nezákonných personálnych rozkazov došlo k zníženiu ich vážnosti v rámci pracovného kolektívu a k dobrovoľnému odchodu zo služby. Uviedli, že bez nezákonných rozhodnutí by ku škode vôbec nedošlo, keďže by nepotrebovali vynaložiť peňažné prostriedky na advokáta a nedošlo by ani k zásahu do ich integrity. Zdôraznili, že zodpovednosť žalovanej sa nedala žiadnym spôsobom obmedziť ani vylúčiť.

3. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 C. s. p.), súd prvej inštancie po právnej stránke ozrejmil, že základnou podmienkou pre aplikáciu zákona č. 514/2003 Z. z. vo vzťahu k nároku na náhradu škodu je, že táto škoda bola spôsobená orgánom verejnej moci, avšak nie pri každej jeho činnosti, ale len pri výkone verejnej moci. Samotný zákon č. 514/2003 Z. z. za orgán verejnej moci považuje štátny orgán, prípadne orgán územnej samosprávy, verejnoprávnu inštitúciu, orgán záujmovej samosprávy a fyzickú alebo právnickú osobu, ktorým zákon zveril výkon verejnej moci. Na druhej strane výkon verejnej moci definuje ako rozhodovanie a úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb. Samotný pojem verejná moc definoval ešte v roku 1992 Ústavný súd ČSFR tak, že verejnou mocou je taká moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach alebo povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu. Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci, pričom kritériom pre určenie, či konkrétny subjekt koná ako orgán verejnej moci je skutočnosť, či konkrétny subjekt rozhoduje o právach a povinnostiach iných osôb a tieto rozhodnutia sú štátnou mocou vynútiteľné a či môže štát do týchto práv a povinností zasahovať. Naopak, o výkon verejnej moci nepôjde tam, kde štát nevystupuje v tzv. vrchnostenskej pozícii, ale vystupuje do právnych vzťahov ako účastník rovný s ostatnými účastníkmi, teda ako subjekt občianskoprávných vzťahov podľa § 21 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého má štát v týchto vzťahoch charakter právnickej osoby.

4. Zhrnutím uvedeného teda platí, že nie každé konanie alebo činnosť orgánu verejnej moci možno stotožniť s výkonom verejnej moci, a to najmä z toho dôvodu, že orgán verejnej moci (t. j. akýkoľvek štátny orgán, orgán územnej samosprávy, atď.) môže okrem výkonu verejnej moci vstupovať aj ako subjekt súkromného práva, t. j. napríklad ako účastník občianskoprávneho vzťahu, prípadne ako účastník obchodnoprávneho vzťahu pri zabezpečovaní verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky (§ 261 ods. 2 Obchodného zákonníka) alebo aj ako zamestnávateľ v pozícii služobného úradu podľa zákon o štátnej službe, prípadne podľa zákona o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru alebo zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Ak orgán verejnej moci vystupuje ako jeden zo subjektov občianskoprávneho, obchodnoprávneho prípadne pracovnoprávneho vzťahu, vzťahujú sa na neho všetky zásady súkromného práva, medzi ktoré patrí aj zásada rovnosti. To znamená, že orgán verejnej moci v takomto súkromnoprávnom vzťahu nemá pozíciu orgánu autoritatívne rozhodujúceho o právach a právom chránených záujmoch iných fyzických a právnických osôb, teda nestavia sa do pozície orgánu rozhodujúceho (nadriadeného), ale má pozíciu účastníka súkromnoprávneho vzťahu, ktorého práva a povinnosti sú determinované samotnou povahou takéhoto vzťahu a ktorého vznik, zmena a zánik závisí výlučne od právnych úkonov účastníkov takéhoto súkromnoprávneho vzťahu, teda od prejavov vôle smerujúcich k vzniku, zmene alebo zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom vôle spájajú. Medzi takéto právne úkony napríklad patrí ponuka na uzatvorenie zmluvy, jej následná akceptácia a v prípade, ak by sa touto zmluvou založil pracovný alebo služobný pomer (t. j. štátnozamestnanecký pomer), tak medzi takéto právne úkony patria aj v zákonoch (Zákonník práce, zákon o štátnej službe, zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov) definované úkony vedúce k skončeniu takéhoto pracovného alebo služobného pomeru (napr. výpoveď a okamžité skončenie pracovného pomeru alebo štátnozamestnaneckého pomeru). To znamená, že rozhodnutie orgánu verejnej moci o skončení služobného pomeru so svojím zamestnancom nie je rozhodnutím orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci ale právnym úkonom orgánu verejnej moci ako služobného úradu v rámci štátnozamestnaneckého pomeru.

5. V posudzovanom prípade mal súd prvej inštancie za nesporné, že predmetom sporu bol nárok žalobcov ako bývalých profesionálnych vojakov na náhradu škody, ktorá bola im mala byť spôsobená nezákonnými rozhodnutiami a to personálnym rozkazom č. XXXX, zo dňa 13.8.2014 a č. XXXX, zo dňa 14.8.2014 vydanými personálnym úradom, ktorými boli prepustení zo služobného pomeru profesionálnych vojakov a ktoré neskôr boli rozhodnutím riaditeľa predmetného personálneho úradu zrušené.

6. Súd prvej inštancie prieskumom rozhodovacej činnosti súdov zistil, že v prípadoch keď orgán verejnej moci ako služobný úrad vydal rozhodnutie týkajúce sa služobného pomeru s jeho zamestnancom, napr. keď vedúci služobného úradu príslušného daňového orgánu rozhodol o preložení zamestnanca na iné miesto výkonu práce (rozhodnutie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 7Cpr/3/2012) alebo keď minister obrany personálnym rozkazom rozhodol o ukončení dočasného vyčlenenia profesionálneho vojaka na plnenie úloh a bol premiestnený do podriadenosti náčelníka Generálneho štátu ozbrojených síl SR (rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 10Cpr/6/2012) alebo keď služobný úrad rozhodol o zrážkach z platu z titulu straty nároku na výplatu príspevku na bývanie (rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/128/2010), resp. v prípadoch konania alebo nekonania orgánu verejnej moci ako služobného úradu týkajúceho sa služobného pomeru s jeho zamestnancom, napr. keď služobný úrad Ministerstva obrany SR nezaradil zamestnanca do personálnej zálohy po tom, ako bolo rozhodnuté prieskumnou komisiou tohto ministerstva, že zamestnanec je trvale nespôsobilý výkonu služby (rozhodnutie Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 44C/586/2015), resp. v prípade konania orgánu verejnej moci predchádzajúcemu vzniku služobného pomeru, napr. postupu riaditeľa Ústavu na výkon trestu odňatia slobody a Ústavu na výkon väzby Leopoldov v rámci prijímacieho konania do štátnej služby (rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 133/2011), takéto rozhodnutia a konania (resp. nekonania) orgánu verejnej moci ako služobného orgánu nemožno považovať za výkon verejnej moci ale za rozhodnutia dotýkajúce sa individuálnych práv a povinností vyplývajúcich zo služobného pomeru. Inak povedané, všetky uvedené rozhodnutia a konania orgánov verejnej moci mali charakter právnych úkonov smerujúcich k vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností súkromnoprávnej povahy (t. j. individuálnych práv a povinností vyplývajúcich zo služobného pomeru - štátnozamestnaneckého pomeru) a nie charakter autoritatívnych rozhodnutí orgánu verejnej moci o právach a právom chránených záujmoch iných fyzických a právnických osôb.

7. Konštatoval, že žalobcami namietané personálne rozkazy neprestávajú autoritatívne rozhodnutia orgánu verejnej moci vydané pri výkone verejnej moci, teda rozhodnutia verejnoprávnej povahy vyplývajúce z úradného postupu orgánu verejnej moci, ale ide o rozhodnutia dotýkajúce sa individuálnych práv a povinností vyplývajúcich zo služobného pomeru majúce súkromnoprávny charakter. V tejto súvislosti považoval za dôležité poukázať na to, že výkon štátnej služby profesionálneho vojaka k štátu (SR) je vzťahom pracovnoprávnym a nie verejnoprávnym, čo vyplýva aj z kritérií charakterizujúcich služobný pomer profesionálneho vojaka v zmysle článku 11 a 13 odporúčania Medzinárodnej organizácie práce č. 196 z roku 2006 o pracovnom pomere, ktorými sú napr. osobný výkon služby, služba vykonávaná podľa pokynov vedúceho služobného úradu alebo veliteľa, realizácia štátnej služby za plat, v služobnom čase a na náklady zamestnávateľa, a teda uvedené znaky charakterizujú závislú prácu (činnosť).

8. Na uvedenom základe súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú zamietol pre absenciu právneho základu žalovaného nároku na náhradu škody v dobe výkonu ich štátnej služby profesionálnych vojakov z dôvodu, že nešlo o zodpovednostný vzťah podľa zákona č. 514/2003 Z. z., pričom iný zodpovednostný vzťah strán sporu (napr. zodpovednostný vzťah zamestnávateľa za škodu) žalobcami nebol tvrdný; preto sa v odôvodnení napadnutého rozsudku všetkými argumentami žalobcov už bližšie nezaoberal. O trovách konania rozhodol v súlade s princípom úspechu tak, že žalovanej ako úspešnej strane sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal, keďže jej žiadne trovy konania nevznikli.

9. Proti rozsudku podali žalobcovia 1/ a 2/ odvolanie a žiadali rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobe vyhovieť. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov ich odvolania (§ 393 ods. 2 C. s. p.) bola námietka, že neboli splnené procesné podmienky, že súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Mali zato, že v priebehu konania došlo k nedôvodnému postúpeniu sporu z Okresného súdu Prešov [na ktorý bola ako na osobitne miestne príslušný súd podaná žaloba podľa § 19 písm. b) C. s. p.], na Okresný súd Bratislava III, vychádzajúc z nesprávneho právneho názoru Okresného súdu Prešov popierajúceho tento inštitút. Vyčítali súdu prvej inštancie, že navrhovali vykonanie dôkazov, keď vo vzťahu k právnej kvalifikácii právnych vzťahov profesionálnych vojakov priebežne poukazovali priebežne na právne významné rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, ktoré však súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku úplne opomenul. Naproti tomu sa súd prvej inštancie bez toho, aby svoj postup zdôvodnil v odôvodnení rozsudku, obmedzil len na súdne rozhodnutia, na ktoré poukazoval žalovaná. Odôvodnenie napadnutého rozsudku je preto v rozsahu vykonaných, resp. nevykonaných dôkazov, arbitrárne a nepreskúmateľné. V dôsledku nesprávnej právnej kvalifikácie právnych vzťahov profesionálnych vojakov a rozpor napadnutého rozsudku s judikatúrou Najvyššieho súdu SR; sa súd prvej inštancie ani len nezaoberal dôkazmi navrhnutými na účely preukázania ostatných predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Vo vzťahu k charakteru služobného pomeru profesionálnych vojakov ako inštitútu verejného práva, naposledy na pojednávaní konanom dňa 27.3.2019 analogicky poukázali na právne závery vyplývajúce z uznesenia Najvyššieho súdu sp. zn. 1KO/25/2018, zo dňa 4.12.2018, podľa ktorého, z ktorého explicitne vyplýva, že služobný pomer profesionálnych vojakov je inštitútom verejného práva a nemá súkromnoprávnu (predovšetkým pracovnoprávnu) povahu a žalovaná v ňom vystupuje ako orgán verejnej moci. Súd prvej inštancie tak na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval a interpretoval právnu normu, čím súčasne nerešpektoval právne závery vyplývajúce z citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a v rozpore s najaktuálnejšou rozhodovacou praxou jednej z najvyšších slovenských súdnych autorít kvalifikoval služobný pomer profesionálnych vojakov ako vzťah pracovnoprávny. O správnosti ich argumentácie a právnych záverov vyplývajúcich z citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a ich ďalšom význame svedčí aj skutočnosť, že v obdobnej veci vydané uznesenie bolo publikované ako judikát v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 3/2019 (rozhodnutia vo veciach občianskoprávných) pod č. 32, ktorým najvyšší súd rozhodol totožne, čo vyplýva z odsekov 33. až 40. odôvodnenia uznesenia sp. zn. 1KO/3/2019, zo dňa 19.2.2019, ktoré sa takmer doslovne zhodujú s odôvodnením vyššie citovaného uznesenia. Hoci od podania žaloby v tomto spore došlo k účinnosti nového právneho predpisu o štátnej službe profesionálnych vojakov, čo do povahy služobného pomeru profesionálnych vojakov sú oba právne predpisy totožné, preto sú právne závery vyplývajúce z citovaného judikátu pojednávajúceho o aktuálne účinnej právnej úprave plne použiteľné aj na rozhodnutie v tejto veci.

10. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu navrhla napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Z dôvodov už prezentovaných v prvoinštančnom konaní sa nestotožnila s námietkou žalobcov, že spor prejednal a rozhodol nepríslušný súd. Súdne rozhodnutia, na ktoré v priebehu celého konania poukazovali žalobcovia (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 4.12.2018, sp. zn. 1KO/25/2018 a uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 19.2.2019, sp. zn. 1KO/3/2019) musia byť súdu známe, a to s poukazom sa na zásadu iura novit curia, teda súd pozná právo (§ 186 ods. 1 C. s. p.) Súd prvej inštancie však v napadnutom rozsudku uviedol rozsudky okresných a krajských súdov v obdobných veciach, ktoré právny názor kompetenčného senátu Najvyššieho súdu SR vyslovený v uvedených rozhodnutiach v podobnej veci preklenuli a rozhodli v neprospech žalobcov, kedy obdobné žaloby zamietli. V tejto súvislosti upriamila pozornosť na uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co/87/2018, zo dňa 30.4.2020; rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9CoPr/10/2018, zo dňa 11.6.2020, ako aj na rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 4C/1/2020, zo dňa 8.9.2020; v ktorých sa sudy dostatočne vysporiadali s obdobnou problematikou a skonštatovali, že povaha služobného pomeru profesionálneho vojaka má verejnoprávny charakter, ktorý nie je daný vrchnostenským postavením štátu ako vykonávateľa štátnej (výkonnej) moci voči svojim zamestnancom, ale vyplýva z osobitej povahy zamestnávateľa, ktorým je štát ako primárny nositeľ verejnej moci. Súd prvej inštancie teda dospel k záveru, že treba prisvedčiť právnomu názoru žalovanej v tom smere, že o výkon verejnej moci nepôjde v prípadoch, keď štát vystupuje ako zamestnávateľ, vtedy teda prichádza do úvahy len všeobecná zodpovednosť spôsobená porušením právnej povinnosti. V tomto smere má právny vzťah medzi stranami charakter štátnozamestnaneckého pomeru. Inak povedané v prípade nároku žalobcov na náhradu škody v dobe ich výkonu štátnej služby ako profesionálneho vojaka voči žalovanej ako služobnému úradu pre štátnu službu profesionálnych vojakov nejde o zodpovednostný vzťah verejnoprávnej povahy pri výkone verejnej moci, na ktoré by bolo možné použiť ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z.

Z uvedeného je teda zrejmé, že súd prvej inštancie v rozsudku uviedol len tie súdne rozhodnutia, ktoré právny názor vyjadrený kompetenčným senátom už preklenuli, pričom tieto súdne rozhodnutia uvedené v rozsudku vyšli už po zverejnení predmetných rozhodnutí kompetenčného senátu, na ktoré sa žalobcovia odvolávajú. Služobný pomer profesionálneho vojaka vzniká na základe konsenzu dvoch rovnocenných subjektov - občana a Slovenskej republiky ako zamestnávateľa, v mene ktorej koná príslušný služobný úrad. Prvotným úkonom pri vzniku služobného pomeru je žiadosť o prijatie do služobného pomeru, de facto ako návrh na uzatvorenie zmluvy, ku ktorému pristupuje za splnenia zákonom stanovených podmienok, rozhodnutie o prijatí do služobného pomeru, ako akceptácia tohto návrhu. Rovnako ako v pracovnom pomere, ani služobný pomer profesionálneho vojaka sa nevyznačuje absolútnou rovnosťou jeho subjektov. Táto existuje len do momentu uzatvorenia pracovného pomeru, resp. vzniku služobného pomeru. Následne je zamestnanec resp. profesionálny vojak povinný dodržiavať zákonom a zamestnávateľom/služobným úradom stanovené povinnosti a pracovné/služobné úlohy, za čo mu patrí odmena, dovolenka a iné súvisiace náležitosti. Nie je možné uzavrieť, že služobný pomer profesionálneho vojaka je inštitútom čisto verejnoprávnej povahy, pretože v značnej miere sa v ňom prejavujú znaky súkromnoprávnej regulácie. Súd prvej inštancie preto správne konštatoval, že výkon štátnej moci profesionálneho vojaka k štátu je vzťahom pracovnoprávnym a nie verejnoprávnym, pričom poukázal na Čl. 11 a 13 odporúčania Medzinárodnej organizácie práce č. XXX z roku 2006 o pracovnom pomere; teda poukázal na osobný výkon služby, službu vykonávanú podľa pokynov vedúceho služobného úradu alebo veliteľa, realizáciu štátnej služby za plat, v služobnom čase a na náklady zamestnávateľa, pričom uvedené znaky charakterizujú závislú prácu (činnosť), a teda aj služobný pomer profesionálneho vojaka, ktorým žalobcovia boli.

11. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1

C. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie žalobcov 1/ a 2/ bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario C. s. p., keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem; dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je výroku vecne správny, a preto ho v súlade s § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 26.3.2024 (§ 219 ods. 3 C. s. p.).

12. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý)

právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

13. Žalobcovia 1/ a 2/ sa v posudzovanej veci podanou žalobou domáhajú náhrady škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré podľa ich tvrdení žalovaná spôsobila nezákonným rozhodnutím pri výkone verejnej moci (i) proti žalobcovi 1/ vydaním personálneho rozkazu riaditeľa Personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky č. XXXX, zo dňa 13.8.2014, o prepustení zo služobného pomeru profesionálneho vojaka, ktoré bolo zrušené pre nezákonnosť rozhodnutím riaditeľa Personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky č. B.-XX-XX/XXXX-T., zo dňa 9.10.2014 a (ii) proti žalobcovi 2/ vydaním personálneho rozkazu riaditeľa Personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky č. XXXX, zo dňa 14.8.2014, o prepustení zo služobného pomeru profesionálneho vojaka, ktoré bolo zrušené pre nezákonnosť rozhodnutím riaditeľa Personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky č. B.-XX-XX/XXXX-T., zo dňa 9.10.2014; v dôsledku čoho im každému z nich bola spôsobená škoda vo výške 139,82 eura (trovy zastúpenia v konaní o odvolaní) a nemajetková ujma kompenzovateľná v peniazoch v sume 10.000 eur.

14. Pre posúdenie dôvodnosti podanej žaloby bolo rozhodujúce zodpovedanie otázky, či v prípade vydania predmetných personálnych rozkazov riaditeľa Personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktorých vydaním mala byť žalobcom 1/ a 2/ spôsobená škoda a nemajetková ujma, ide o výkon verejnej moci, ktorý zakladá zodpovednostný vzťah podľa zák. č. 514/2003 Z. z.

15. Z koncepcie zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci okrem iného vyplýva, že subjektom zodpovednosti môže byť okrem iných aj štát, a to v tom prípade, ak škoda bola spôsobená orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci. Jedná sa o tzv. absolútnu objektívnu zodpovednosť, t. j. zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie a bez možnosti liberácie. Aby súd mohol vyvodiť záver o tom, že v danom prípade existuje zodpovednosť štátu za škodu, musí byť okrem existencie predpokladov na vznik škody (nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, vznik škody a príčinná súvislosť medzi nimi) splnená podmienka, že sa jedná o škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci. Rozhodovacia prax súdov chápe verejnú moc ako moc, ktorá autoritatívne rozhoduje o právach a povinnostiach subjektov, či už priamo alebo sprostredkované. Subjekt, o ktorého právach a povinnostiach rozhoduje orgán verejnej moci, nie je v rovnoprávnom postavení s týmto orgánom a obsah rozhodnutia tohto orgánu nezávisí od vôle subjektu voči ktorému rozhodnutie smeruje. Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci.

16. V tomto smere odvolací súd dospel k záveru, že treba prisvedčiť právnenému názoru žalovanej v tom smere, že o výkon verejnej moci nepôjde v prípadoch, keď štát vystupuje ako zamestnávateľ, vtedy teda prichádza do úvahy len všeobecná zodpovednosť spôsobená porušením právnej povinnosti. V tomto smere má odvolací súd zato, že táto skutočnosť vyplýva z § 1 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého predmetom zákona je úprava právnych vzťahov pri vykonávaní štátnej služby profesionálnych vojakov (ods. 1), na právne vzťahy profesionálneho vojaka pri vykonávaní štátnej služby sa Zákonník práce vzťahuje len vtedy, ak to ustanovuje tento zákon (ods. 2), právne vzťahy profesionálneho vojaka pri vykonávaní štátnej služby sa vzťahy profesionálneho vojaka k Slovenskej republike (ods. 3). Podľa § 4 ods. 1 veta prvá citovaného zákona Ministerstvo obrany SR na účely tohto zákona je hlavným služobným úradom pre štátnu službu profesionálnych vojakov. Právny vzťah medzi stranami sporu má teda charakter štátnozamestnaneckého pomeru a preto za škodu spôsobenú v týchto vzťahoch zodpovedá služobný úrad podľa všeobecných predpisov a v prípadoch, kde orgán verejnej moci vystupuje ako zamestnávateľ, je daná jeho pracovnoprávna zodpovednosť podľa Zákonníka práce. Zákon o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl v ustanovení okrem iného odkazuje na primerané použitie ustanovení Zákonníka práce v oblasti všeobecnej zodpovednosti zamestnávateľa za škodu (§ 190 až § 194 Zákonníka práce).

17. Predmetom právnej úpravy zákona č. 514/2003 Z. z. nie je teda zodpovednosť za škodu vzniknutú z pracovnoprávnych, resp. služobno-právnych vzťahov, ale zodpovednosť za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo nesprávnym úradným postupom (§ 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.). Pretože ide o

úpravu zodpovednostných vzťahov, ktorých základom je chybné rozhodnutie alebo postup pri výkone suverénnej verejnej (štátnej) moci, pre uplatňovanie ktorých je charakteristický vzťah nadriadenosti a podriadenosti zúčastnených subjektov týchto právnych vzťahov, je vylúčené postupovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. pri posudzovaní zodpovednosti vyplývajúcej z individuálnych pracovnoprávných (služobno-právnych) vzťahov charakterizovaných vzájomnou rovnosťou ich účastníkov. O výkon verejnej moci nejde v prípade, kde štát vystupuje v pozícii zamestnávateľa a kde teda ide o pracovnoprávnu, resp. služobno-právnu zodpovednosť. Príslušné orgány ministerstva obrany nevykonávali voči žalobcovi verejnú moc a preto nezaložili nárok žalobcu na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., a preto žalovaná Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo obrany SR nie je v konaní pasívne vecne legitimovaná.

18. Odvolací súd sa tomto smere v celom rozsahu stotožňuje so všetkými skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie obsiahnutými v odôvodnení napadnutého rozsudku, a to najmä so záverom, že v danom prípade o takýto výkon verejnej moci nejde a preto ani vydanie dotknutých rozhodnutí, ktoré mali viesť k ukončeniu služobného pomeru žalobcov a k vzniku škody a nemajetkovej ujmy, nezakladajú nároky žalobcov proti žalovanej na ich kompenzáciu podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

19. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti správne považoval za dôležité, že v prípade daných rozhodnutí išlo o rozhodnutia (rozkazy) riaditeľa personálneho úradu Ozbrojených síl SR o prepustení žalobcov zo služobného pomeru, teda konali v medziach zákona č. 346/2005 Z. z., nekonali a nerozhodovali ako orgány verejnej moci pri výkone verejnej moci, ich rozhodnutia nespádajú pod výkon verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ale ide o úpravu a realizáciu právnych vzťahov (práv a povinností) pri výkone štátnej služby profesionálnych vojakov podľa zákona č. 346/2005 Z. z. so subsidiárnou pôsobnosťou Zákonníka práce, t. j. o úpravu a realizáciu „bežných pracovno-právnych vzťahov“, keď výkon štátnej služby profesionálneho vojaka k štátu (Slovenskej republike) je vzťahom pracovnoprávnym a nie verejnoprávnym. Súd prvej inštancie vysvetlil myšlienkový základ jeho úvah, ktoré viedli k tomuto správne záveru, pričom opodstatnene v tomto smere na podporu správnosti prijatých záverov odkázal aj na rozhodnutia iných okresných, ako aj krajských súdov. Na zdôraznenie správnosti právnych úvah súdu prvej inštancie v reakcii na odvolaciu námietku žalobcov, že súd prvej inštancie sa dostatočne v odôvodnení nevysporiadal s rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR predloženými na podporu ich právnej argumentácie; poukazuje odvolací súd na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 28.3.2017, sp. zn. 3Cdo/78/2018, 3Cdo/79/2018 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR 7/2019 pod č. 71/2019), podľa ktorého: „Konanie policajtovho nadriadeného, v rámci ktorého posudzuje žiadosť policajta o náhradu výdavkov pri preložení na inú funkciu v zmysle § 113 zákona 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície, nie je úradným postupom v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.“ Podľa odvolacieho súdu je práve citované rozhodnutie najvyššieho súdu potrebné aplikovať aj v posudzovanej veci, keď pre účely posúdenia otázky, či ide o výkon verejnej moci, je povaha služobného pomeru príslušníkov polície a príslušníkov armády, ako i povaha vydávaných rozhodnutí, ktoré sa týkajú existencie služobného pomeru, totožná.

20. Nedôvodne žalobcovia 1/ a 2/ v odvolaní argumentovali tým, že napadnutý rozsudok je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít reprezentovanej podľa žalobcov uzneseniami Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1KO/25/2018, 1KO/3/2019, ktoré bolo tiež zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. 32/2019), avšak boli vydané skôr, pričom navyše, ide o rozhodnutia kompetenčného senátu vydané iba pre účely posúdenia otázky, či stranami napádané rozhodnutia možno podrobiť prieskumu v správnom konaní; teda nejde o priamo posúdenie hmotnoprávných otázok, ktoré sú významné v tomto konaní, a to na rozdiel od judikátu R 71/2019, ktorý tieto otázky priamo rieši (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 28.2.2022, sp. zn. 7Cdo/94/2021). Argumentácia žalobcov v odvolaní, podľa ktorej sa súd prvej inštancie odchyľil od ustálenej rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít, je preto nenáležitá a nemôže obstáť, keď prvoinštančný súd (práve naopak) zjavne vychádzal z právnych záverov vyslovených vo zverejnenom rozhodnutí R 71/2019, z ktorého vychádzal aj odvolací súd.

21. A keďže žalobcovia 1/ a 2/ v podanom odvolaní ďalej neuviedli žiadne ďalšie relevantné skutočnosti, ktorými by preukázali nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, odvolací súd ostatné tvrdenia uvádzané v

odvolaní nepovažoval za podstatné, t. j. také, ktoré by svojou relevanciou boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozsudku a preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako potvrdil.

22. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. a § 262 ods. 1 C. s. p. tak, že žalovanej, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech priznal proti žalobcom 1/ a 2/ plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

23. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).